

Kültürel Miras Farkındalığının Oluşmasında Düğün Fotoğraflarının Rolü, (Kütahya Örneği)

The Role of Wedding Photographs in the Formation of Cultural Heritage Awareness, (The Case of Kütahya)

Tuççe BAYER, ¹, Prof. Dr. Hicran Hanım HALAÇ ²

Öz

Fotoğraflar geçmişten geleceğe kültürel aktarımı sağlayan önemli araçlardır. Düğün fotoğrafları somut ve somut olmayan kültürel miras değerlerinin nesilden nesile aktarımını sağlar ve kültürel miras farkındalığının oluşmasına yardımcı olur. Bu sayede bellekteki düğün fotoğrafları ile kültürel mirasın bellekteki yeri oluşturulur. Araştırmanın amacı düğün fotoğrafları üzerinden veri analizi yaparak bu çerçevede kültürel miras alanlarının farkındalığını tespit etmek ve düğün fotoğraflarının kültürel miras farkındalığının artmasındaki rolünü ortaya koymaktır. Düğün fotoğrafları artık hem deneyim yoluyla hem de paylaşım yoluyla kültürel mirasın farkındalığını etkilemektedir. Bunun için son üç yılda sosyal medyada en çok veriyi paylaşan Kütahya'daki fotoğraf stüdyoları ile iş birliği yapılmıştır. Çalışma kapsamında, sosyal medyanın kullanıcı üzerindeki etkileri ve erişilebilirlik düzeyinin yüksek olması dikkate alınarak, çekim mekân tercihlerinde müşteriye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veri analizi ve stüdyo görüşmeleri yapılmıştır. Düğün sahibi çiftlerin son yıllarda stüdyo fotoğraf çekimlerinden dış mekân çekimlerine yöneldiği gözlemlenmektedir. Tercih edilen dış mekân düğün fotoğrafı çekimlerinde yeşil alan, sahil, düğün salonunun yanı sıra kültürel miras alanlarında da çekim yapıldığı görülmektedir. Bulgularda düğün fotoğrafçılığında dış mekân çekimlerinde kültürel mirasın deneyimlenmesindeki artış dikkat çekmiştir. Düğün fotoğraflarının bellekteki yeri göz önüne alındığında, sosyal medyada paylaşımlarının sosyal medyanın etkisiyle kültürel miras farkındalığının artması kapsamında önemli rolü olduğu düşünülmektedir. Bu sayede toplumda merak uyandırarak bu alanları ziyaret etme isteği oluşmakta, kültürel miras alanları hakkında farkındalık oluşturulmakta ve bu alanların korunması ve geliştirilmesi sağlanarak turizme katkı sağlanmaktadır. Sonuç olarak, düğün fotoğraflarının içinde kültürel mirasın ölümsüzleştirilmesi ve gelecek nesile aktarılması bellekteki kültürel mirasa katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, Kültürel miras farkındalığı, Düğün fotoğrafı, Sosyal medya, Kütahya

Makale Türü: Araştırma

Abstract

Photographs serve as significant tools for the transmission of cultural heritage from the past to the future. Wedding photographs, in particular, enable the intergenerational transfer of both tangible and intangible cultural heritage values, fostering an increased awareness of cultural heritage. Through wedding photographs stored in collective memory, a deeper understanding of cultural heritage's place within that memory is established. The objective of this research is to analyze wedding photographs to identify cultural heritage awareness and to highlight the role of these photographs in enhancing such awareness. Today, wedding photographs impact cultural heritage awareness both through direct experience and social sharing. For this purpose, collaborations were established with photography studios in Kütahya, which have shared the most content on social media over the past three years. Considering the high accessibility and influence of social media on users, data analysis and interviews with these studios were conducted to determine whether there were significant differences in location preferences for photography based on client preferences. It has been observed that, in recent years, couples have increasingly opted for outdoor

¹Eskişehir Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, tugcekurtulmus@gmail.com.

²Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, hhhalac@eskisehir.edu.tr.

Atf için (to cite): Bayer, T. ve Halaç H. (2024). Kültürel Miras Farkındalığının Oluşmasında Düğün Fotoğraflarının Rolü, (Kütahya Örneği). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(4), 1973-1992.

photography over traditional studio shoots for their weddings. Among the preferred outdoor locations for wedding photography are green spaces, beaches, wedding venues, and cultural heritage sites. The findings reveal a significant increase in the experience and appreciation of cultural heritage through outdoor wedding photography. Given the role of wedding photographs in the collective memory, their dissemination via social media is considered to play a key role in raising cultural heritage awareness, driven by the influence of these platforms. This sharing incites curiosity within society, encouraging visits to heritage sites, fostering cultural heritage awareness, and contributing to the preservation, promotion, and development of these areas, particularly in terms of tourism. In conclusion, the immortalization of cultural heritage within wedding photographs and their transmission to future generations enhances the collective memory of cultural heritage.

Keywords: Cultural heritage, Cultural heritage awareness, Wedding photography, Social media, Kütahya

Article Type: Research

Giriş

Toplumların ortaya koydukları her ürün bilinçli ya da bilinç dışı olarak kültürel bir yansıma içerir. Bu yansımaların ürünü olan kültürel miras, toplumların geçmişini geleceğe aktaran ve toplumun fiziksel ve sosyal yaşamlarını gelecek nesillere taşıyan değerler bütünüdür. Bu durumda kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması, tarihin ve varlığın geleceğe aktarılması anlamına gelmektedir (Akay, 2006). Kültürel mirasın sürdürülebilirliğinin sağlanması ve korunması için ise öncelikle fark edilmesi gerekmektedir (Tören vd., 2012). İster somut bir kültürel mirasın ister somut olmayan bir kültürel geleneğin fotoğraflanması da kültürel mirasın farkındalığını oluşturmakla kalmayıp kültürel belleğin sürekliliğini ve nesiller arası aktarımını sağlayan bir araç olmaktadır. Önemli tarihi günler, kişiye özel günler ve anlar toplum için özel bir anlam taşımakta ve bu anlara veya anılara ait fotoğraflar yıllarca saklanarak o günün değerleri korunmaktadır. Bu nedenle yaşanmışlıkların kaydedilmesini sağlayan fotoğraflar, kültürel değerlerin toplumlar arası aktarımı ve toplumsal hafızanın şekillenmesinde etkilidir. Barthes (2016)'ya göre fotoğraf çekildikten sonra artık geçmişe aittir ve gelecekte hatırlatma aracı olacak nostaljik bir unsur olmaktadır. Ona göre bellek ve fotoğraf kavramları çok yakından ilişkili olsa da fotoğraf tam manasıyla bellek değil, bir çağrışım unsuru olarak görülebilir.

Akıllı telefonlar ve mobil uygulamaların gelişmesiyle beraber veri toplamak ve paylaşmak için kitle kaynak kullanımı günden güne artmaktadır. Dünyanın her yerinde kültürel miras verilerinin toplanmasını sağlamak için kitle kaynak kullanımı ideal bir tekniktir (Dhonju vd., 2017). Hatta bu görüşle birlikte Dhonju vd. (2018), kültürel miras alanlarını belgelemek ve paylaşmak için “Kültürel Mirasımızı Paylaşın” adlı web tabanlı bir uygulama geliştirmiştir. Aydın (2019) internet ve sosyal medya platformlarındaki paylaşımları, ağızdan ağıza pazarlamaya benzetmekte ve bunun dijital hali olarak yorumlamaktadır. Kocakaya ve Dönmez (2022)'ye göre popüler kültür ögesi haline gelen kültürel miras değerlerinin sosyal medyada sıkça yer alması ilgi çekmektedir. Eskiden taş, kâğıda bırakılan kayıtlar günümüzde YouTube, Instagram, Facebook gibi sosyal medya programlarında yer almakta, böylelikle diğer kayıt altına alma yöntemlerine göre daha demokratik ve doğası gereği daha katılımcı bir yaklaşım sergilemektedir (Yıldız, 2023). Hatta literatüre “instagramlanabilir kültür” gibi kavramlar girerek kültürel değişimin genç neslin kültürel sanat biçimlerini anlama ve tanıtma konusunda nasıl etkilediğini araştıran çalışmalar yapılmaktadır (Shofiyah vd, 2024). Gaitán (2014), yeni teknolojiler ve sosyal medyanın kültürel miras alanları ile etkileşiminin kurumlar, paydaşlar ve toplulukların miraslarına yaklaşım biçimlerinde büyük değişikliklere neden olduğunu ortaya koymaktadır. Fotoğraflar, sosyal medyanın yaygın kullanımı ile birlikte tüketim aracı haline gelmekte ve geçmişteki albüm fotoğraflarının günümüzde anlamının ve bağlamının değişmesine neden olmaktadır. Son yıllarda özel günlerde uygulanan dış çekim fotoğrafçılığı ile somut kültürel miras alanları da fon olarak kullanılmaya başlamıştır. Çekilen bu fotoğraflar artık fotoğraf stüdyosu vitrininde değil, fotoğraf stüdyosunun sosyal medya profilinde yer almaktadır. Bu nedenle sosyal medyanın, kültürel

mirasın bellekteki yerini oluşturmak ve nesilden nesile aktarılmasını sağlamakta önemli bir rolü bulunmaktadır.

Bu nedenle düğün fotoğrafları da geçmişten günümüze kültürel değerlerin aktarımını sağlamaktadır. Türkoğlu ve Baydeniz (2022)'nin çalışmasında ele aldığı üzere somut olmayan miras bağlamında düğün fotoğrafları da disiplinlerarası incelenebilecek konu olarak görülmektedir.

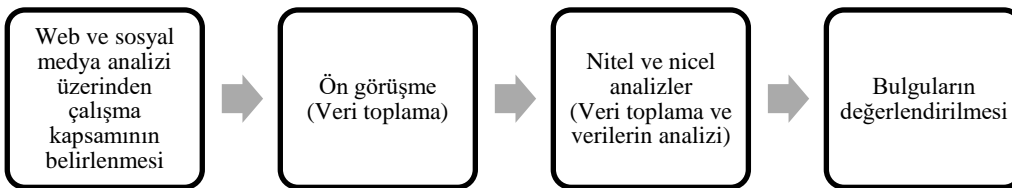
Kültürel miras alanlarının kentlerin sakinleri ya da turistler tarafından fotoğraflar yoluyla belgelenmesi arşiv niteliği taşımaktadır. Özel günlerde bu alanların fotoğraflara arka fon olması, bu özel fotoğrafların saklanması ve sergilenmesi yoluyla kültürel miras alanları da nesilden nesile aktararak toplumun bu konudaki farkındalığını arttıracaktır. Bu çalışma ise düğün fotoğrafları ve kültürel mirasın farkındalığına odaklanarak, bundan sonra yapılacak alan yazındaki çalışmalara zemin oluşturacaktır.

1. Amaç, Kapsam ve Yöntem

Bu bölümde; çalışmanın amacı, çalışma alanı, araştırma modeli, araştırma evreni, çalışma evreni, veri toplama araçları, veri analiz sürecine yer verilecektir. Çalışmanın amacı kültürel mirasın fon olarak seçildiği düğün fotoğrafları üzerinden kültürel mirasın farkındalığı hakkında gelecekteki araştırmalara da farklı araştırma yönleri sunabilmektir. Bu nedenle “Kültürel miras alanlarının farkındalığı sosyal medyada paylaşılan düğün fotoğrafları ile artmaktadır.” hipotezi ile çalışmaya başlanmıştır. Bu kapsamda kültürel mirasın düğün fotoğraflarında fon oluşturması bağlamında, somut ve somut olmayan kültürel miras açısından zengin bir kent olan Kütahya ili araştırma evreni olarak seçilmiştir. Bu çerçevede yöntem olarak Kütahya ilinde düğün fotoğrafları üzerinden nitel ve nicel bir analiz çalışması yapılacaktır. Örneklem seçiminde Kütahya’da düğün fotoğrafçılığı yapan stüdyo veya fotoğrafçılar internet Google üzerinden “Kütahya” ve “Fotoğraf stüdyosu” anahtar kelimeleri yoluyla taranmıştır. Bulunan 19 Adet fotoğraf stüdyosunun sosyal medya “instagram” üzerindeki paylaşımları incelenerek, gönderi (paylaşım) sayısı en fazla olan iki fotoğraf stüdyosu çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Belirlenen iki fotoğraf stüdyosu ile görüşme yapılmış, dış çekim fotoğrafçılığında nasıl bir yöntem belirledikleri hakkında bilgi alınmış, fon olarak kültürel mirasın kullanımı hakkında nitel bir veriye ulaşılmıştır. Sosyal medya hesaplarındaki paylaşımlar üzerinden kültürel mirasın ne kadar tercih edildiği belirlenmiştir.

Görüşmeler sonucunda bazı stüdyoların çekim paketleri sunduğu, bazılarının ise çekim mekânı tercihinin tamamen çekim yaptıracak müşterinin tercihine bıraktığı tespit edilmiştir. Bu görüşmelerden yola çıkarak paketler üzerinden yalnızca mekân tercihleri üzerine nitel bir gözlem yapılması amaçlanmıştır. Araştırmada nicel veri analizi ise sosyal medya hesaplarında son üç yıl içerisinde yapılan dış çekim fotoğrafları taranarak, çekim mekânları analizi yapılmıştır. Görüşmelerde stüdyoların farklı mekânlardaki ve farklı çiftlere ait fotoğrafların çekimlerini paylaşmaya özen gösterdikleri belirtilmiştir. Veri analizi yöntemi ile elde edilen bulgular değerlendirilmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmanın araştırma yöntemi

Düğün fotoğrafı paylaşımları tarihsel olarak listelenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü 2020-2022 yılları arası Kütahya’da özel gün fotoğrafçılığı yapan stüdyolarda düğün fotoğrafları üzerinden kültürel miras alanlarının kullanımı araştırılmıştır. İki Fotoğraf stüdyosu ile görüşülmüş, bir sosyal medya platformu olan instagram üzerinden veri analizi yapılmıştır. Nicel analiz kapsamında çift özelinde paylaşım adedi sayısal olarak analiz edilerek toplam paylaşım adetleri ortaya konmuştur. Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen veriler, istatistiksel olarak analiz edilerek, sonuçlar grafikler halinde sunulmuştur. Araştırmanın veri analizinden sonra elde edilen bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Yapılan paylaşımlar üzerinden;

- **Stüdyo/Dış çekim/Stüdyo+Dış çekim** veri grubu bilgisi oluşturulmuştur.
- Dış çekim yapılan paylaşımlar üzerinden hashtag(#) ya da yapılan yer bildirimleri tespit edilerek **mekân bilgisi belirli** ve **mekân bilgisi belirsiz** olmak üzere iki veri grubu oluşturulmuştur.
- Mekân bilgisi belirli olan paylaşımlar üzerinden çekim yapılan iller tespit edilerek **Sadece bir kent** ya da **iki kentte** çekim yaptıran çiftler sayısal olarak tespit edilmiştir.
- Çekim yapılan kentlerin belirli olduğu paylaşımlarda paylaşım üzerinden çekim mekânı analizi yapılmıştır.
- Kültürel miras alanlarının çekimlerde tercih edilmesi, illerin tamamında yapılan toplam dış çekim sayısı oranı bulunmuştur.
- Elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Kültürel Miras ve Kültürel Mirasın Aktarımı

Türk Dil Kurumu mirası, “bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey” şeklinde tanımlanmaktadır (http-1). Gümüüşü (2018) kültürel mirası, insanın yaşadığı sürede oluşturup biriktirdiği, geliştirip zenginleştirdiği ve sonraki nesillere aktararak sürekliliğini sağladığı bilgi, inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün içinde var olan unsurlar olarak tanımlar. Kocakaya ve Dönmez (2022), kültürel mirasın geçmiş ve günümüz arasında bir bağlantı kurup, içinde var olduğumuz dünyaya ve kültüre bir temel oluşturarak, geleceğin yapılanmasına yardımcı olarak manevi açıdan da insan yaşamlarını zenginleştirdiğini ifade etmektedir. Kültürel mirasın geleceğe aktarılmasının altındaki nedenlerden biri onun önemli bir değer olmasıdır (Aksoy, 2012:8, aktaran Halaç vd., 2019).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2005)’e göre ise kültürel miras, önceki kuşaklar tarafından oluşturulan ve evrensel değerlere sahip olduğu düşünülen dil, folklor, sanat, tarih, doğa, insanın birleşik değerleri ile mimari eserler, yazıtlar, mağara evler vb. yaşamın içinde bulunan tüm değerlerin günümüze aktarılanlarına verilen genel bir tanımdır.

Halaç vd. (2019), kültürel mirası korumak ve gelecek nesillere aktarmanın ulusal ve uluslararası yasa ve sözleşmelerle çağdaş toplumların birincil sorumluluğu olduğunu belirtmiştir. Kültürel mirasın değerine ilişkin farkındalığın artırılması ve toplumun tüm bireylerinin bu konuda bilinçlendirilmesi ile sürdürülebilir koruma ve yaşatmanın sağlanabileceğini belirtmiştir.

UNESCO’nun son yıllarda sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin getirdiği bütünsel yaklaşımlarla da ilişkili olarak somut ve somut olmayan kültürel mirasın bir arada korunmasına verdiği önem açıktır. Bu nedenle kültür mirasının korunmasında kültürün “dinamik” ve “durağan” özelliklerinin göz önünde bulundurulurken kültür politikalarının “güncelleme”, “sergileme”, “yenileme” gibi önemli kavramlar üzerine kurulması ve içselleştirilmesi koruma yaklaşımları açısından son derece önemlidir (Basat, 2013). Bu nedenle güncel teknoloji ve

yaklaşımlar ile dinamik bir zeminde farkındalığın oluşması sağlanarak, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilirliğine katkı sunulabilir.

Fotoğraflar da sergilenebilmesi, hatıra aracı olarak saklanabilmesi açısından aslında tek başına kültür aktarımında önemli bir araçtır. Somut olmayan kültürel mirasın kanıtı olan fotoğraflar, özel günlerde de özel anlamları barındırmaktadır. Bu nedenle albüm haline getirilir ve nesiller boyu özenle saklanabilir. Kendi başına kültür aktarımı için önemli bir öge olan düğün fotoğrafları, yaygın hale gelen dış çekim modası ile somut kültürel mirasın farkındalığının gelişmesine ve aktarımına yardımcı olacaktır.

2.2. Düğün Ritüeli ve Düğün Fotoğrafçılığı

Evlilik ve evliliğe dair gerçekleşen tüm düğün ritüelleri aile hayatının başlangıcını temsil etmektedir. Yalnızca yerelde değil küreselde de egemen olan düğün, aile hayatının kolektif bilincini oluşturmaktadır. Bu ritüel kültürden kültüre farklılık gösterse de bilinen anlamı aile hayatının başlangıcını bir kutlamayla, bir dizi tören ve görüntü ile yüceltmektir (Saltık, 2022; Lin vd., 2012: 339). Anadolu'da Türk Halkı için düğünler, kuralları toplum tarafından belirlenip yaşanarak süregelen kutsal bir törendir. Düğün toplumun temelini oluşturan aile yaşamının bir parçasıdır ve düğün ritüelleri farklı kültürlerde çeşitlilik gösterebilmektedir.

Ayrıca anlatılan ve yazılan hikâyeler ile Türklerin yöreden yöreye değişen çeşitli düğün âdetlerine sahip oldukları ve merkezinde de gelinin yer aldığı bilinmekte olup yaşanan dönemin getirdiği beklentiler ile yoğrularak günümüze kadar gelmiştir (Çelik, 2018; Akbaş, 2020; Özer, 2020). Düğün fotoğrafı ise bu önemli anıları saklayan ve nesilden nesile aktarılmasını sağlayan bir araç olmuştur. Günümüzde ise düğün fotoğrafları gelin ve damadın düğün hazırlığından başlayarak stüdyo ve dış mekân çekimleri ile ve hatta düğün yapılacak mekân dâhil görüntülerin çekilmesini kapsamaktadır.

Fotoğraflar bir kişiye ait olsa da yaptığı çağrışımlar tarihsel, kültürel kimlik, ulusal veya bireysel kimlik, cinsiyet rolleri, aile ritüelleri ve ilişkileri ile ilgili olabilmektedir (Assman, 2001:36). Öztürk (2020)'ye göre fotoğraf çekildiği dönemin tarihsel bağlamı, kültürel belleği ve toplum ile ilgili birtakım ipuçları vermektedir. Fotoğrafçı ya da fotoğrafı çekilecek kişiler tarafından seçilip fotoğrafa dâhil edilen nesnelere ve fon tercihi, fotoğrafın hangi kültüre ait olduğunu da yansıtabilmektedir.

Geçmişten günümüze düğün fotoğrafları incelendiğinde, geçmişte geleneksel bir kompozisyonla, gelin ve damadın bir arka fon önünde Kore tarzı mutlu aile karelerine rastlanmaktadır. Kore akımı, dağ tepe aşarak fotoğraf çekmeyi reddeden bunun yerine sade bir stüdyo tasarımı ile daha samimi bir ortamda tek odağın gelin ve damat olduğu fotoğrafları ön plana çıkaran bir akımdır (<http-2>).

Howard (2008)'e göre 19. yüzyılın son çeyreğine kadar tüketim odaklı olmayan Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki düğün endüstrisi, 20. yüzyılda kitle pazarı haline gelmiştir. Howard (2008) 21. yüzyılda ise büyük bir endüstri halini alan düğünün icat edilmiş bir gelenek halini aldığını belirtmiştir. Bu anlamda düğünlerin geleneği haline gelen düğün fotoğrafları da 21. yüzyılda düğün endüstrisinde önemli bir yer tutmaktadır (Saltık, 2022). Öztürk (2020), fotoğraflarda verilen pozların daha çok kültüre ve kültürel belleğe göre değişken olduğunu belirterek fotoğrafta kullanılan nesnelere poz ile verilmek istenen duyguyu desteklediğine dikkat çekmiştir. Dolayısıyla fotoğrafa bakıldığında, fotoğraf içinde yer alan obje ve poz, fotoğrafın çekildiği dönem bağlamı çerçevesinde değerlendirilmelidir.

İnternet üzerinden Google görsellerden arama yoluyla tarihsel düğün fotoğrafı ve Kütahya ilinden temin edilen düğün fotoğrafları ile sosyal medyada düğün fotoğrafı hashtagi(#) incelenmiş, 1940'lardan günümüze bu geleneğin nasıl başkalaşım geçirdiği kronolojik olarak incelenmiştir. Teknoloji ile değişim yaşayan düğün fotoğrafları önceleri siyah beyaz iken günümüzde renkli ve daha iyi çözünürlüklere ulaşmıştır.

Şekil 1. 1940'lı yıllara ait düğün fotoğrafı (sol), 1950'li yıllara ait düğün fotoğrafı (sağ)

Kaynak: http-3 (Erişim Tarihi:10.10.2022)

Yakın zamana gelindikçe fotoğrafın renklenmesi ile fonlarda da çeşitlilik oluşmaya başlamıştır. Dış mekânda çekilmiş gibi görünen ama stüdyoda çekilen fonlar kullanılmaya başlanmıştır. Kurulan manzara fonlarının önünde fona uygun nesnelere, aksesuarlar konularak fotoğraflar ön planda olan gelin ve damadı bu mekân kurgusunun içine yerleştirmeye çalışmıştır (Öztürk, 2020). 1940'lı yıllarda düğün fotoğraflarında sade bir fon seçilirken, 1950, 1960, 1970'lerde fonda objeler, farklı kumaşlarla oluşturulan dokular ve gölgeler ile dinamiklik görülmeye başlanmıştır (Şekil 1 ve Şekil 2). 1980'li yıllara gelindiğinde siyah beyaz fotoğraflar yerini renkli fotoğraflara bırakmış, fonda renkli sütunlar kullanılmaya başlanmıştır ve arka fondaki bu akım 2000'li yıllara kadar moda olarak devam etmiştir (Şekil 3). 2000'li yıllarda fon sadeleşerek tek renk ya da degradeli (renk geçişleri olan) fon kullanılmaya başlanmış ve stüdyo modasına yeni bir tarz olan çiftlerden birinin görüntüsünün yansıması fonda belirmiştir (Şekil 3). 2000'li yılların sonlarına doğru stüdyo çekimlerine yeni bir boyut eklenerek fona dış mekân görselleri eklenmeye başlanmıştır (Şekil 4).

Şekil 2. 1960'lı yıllara ait düğün fotoğrafı (sol), 1970'li yıllara ait düğün fotoğrafı (sağ)

Kaynak: http-3 (Erişim Tarihi:10.10.2022)

Düğün ritüelinin merkezinde bulunan gelinin saç modeli 1940'lı, 1950 ve 1960'lı yıllarda sade bir topuz ile duvağının altında kalırken, 1970 ve sonrası saç modelleri daha gösterişli dalgalı fönler ya da daha büyük topuzlar olarak görülmektedir.

Şekil 3: 1980'ler Düğün Fotoğrafı ve renklenmesi (sol), 1990'lar yapısal objelerin fonda kullanılması(orta), 2000'ler sonrası düğün fotoğrafının sadeleşmesi ve dijital fotoğraf düzenleme (sağ)

Kaynak: Birinci Yazar

Modernleşmenin etkisiyle giyimde yaşanan değişim ve dönüşümün gelinlikleri de etkilediği söylenebilir (Özkan, 2019). Gelinlik ve damatlık modası da gelinin saç modeli ile arka fonun gösterişine paralel olarak değişim göstermiştir.

2000'li yılların başından itibaren teknoloji hızlı bir şekilde gelişmiştir ve meydana gelen dijitalleşme ile fotoğrafçılıkta da hızlı bir değişim yaşanmaya başlamıştır. İlk olarak dijital fotoğraf düzenleme yazılımlarının stüdyolara girmesi ile artık fotoğraflar düz gri fonların önünde çekildikten sonra bilgisayar başında arka fonların düzenlenmesi ile oluşturulmuştur (Öztürk, 2020). Bu durumda fotoğraf fonunun gerçek mekânda oluşturulması gerekliliği ortadan kalkmış, arka fon fotoğraf düzenleme yazılımları ile oluşturulmaya başlanmıştır.

Çam (2018)'e göre düğün fotoğrafı, düğünlerin vazgeçilmez ritüeli olmuştur ve daha sonra mevcut hatıraları zihinde canlandırmaya yardımcı olacak bir hatırlama aracı olan temsil biçimlerinden biridir. Bu nedenle temsil kavramı o anın yeniden sunumu ve canlandırılması olarak düşünülürse o fotoğraf için maddi ve manevi birtakım veriler ortaya çıkacaktır. Fotoğrafların maddi boyutu gösteriş ögesi olması iken manevi boyutu bir hatırlama aracı olmasıdır.

Teknolojik gelişmelerle yaşanan hızlı değişim süreci ile düğün fotoğrafı ritüelleri de etkilenmiştir. Stüdyo portreleri ile başlayan ve hızlı küçük makinelerin icadıyla dış mekâna taşınan fotoğrafçılık işine son yıllarda talep artmıştır. Bu sayede, teknolojik değişimler stüdyodan dış mekâna ve foto röportaj yaklaşımı ile anlık görüntülerin, doğal ve duyguyu ön plana çıkaracak şekilde yakalanmasını sağlamıştır (Altun, 2009).

Çam (2018), son yıllarda artan, tarihi mekânlarda düğün fotoğrafı çekirme eğilimini incelemiş özellikle nostaljik izler taşıyan restore edilmiş tarihi mekânların çok fazla tercih edildiğini belirtmiştir. Aslantaş (2021)'in çalışmasına göre; fotoğrafçılar artan sosyal medya kullanımı ile birlikte kendi meslekleri hakkında birtakım tespitler yapmıştır ve bunlardan biri artık fotoğrafçılığın mekândan (stüdyodan) bağımsız yapılabiliyor olmasıdır. Aynı zamanda fotoğrafçılara göre, sosyal medya sayesinde bir stüdyoya ihtiyaç olmadan kendi reklamlarını yapabilmekte ve müşterilerle iletişim kurabilmektedir.

Şekil 4: 2000'li yıllar düğün fotoğrafı stüdyo çekimi arka fonunda dış mekân

Kaynak: Altun, 2009

Düğün fotoğrafı, stüdyo gibi kapalı mekânlardan çıkarak, restorasyon projeleri ile yenilenen ve popüler olan eski dokudaki tarihi mekânlarda çekilmeye başlanmıştır. Bu durum hem yerel hem küresel olarak bir etkileşim içinde olan ideolojik, küresel ve kapitalist süreçler ile canlanarak önem arz etmektedir. Dolayısıyla küresel anlamda gelişen teknoloji ile yerel anlamda devam eden düğün fotoğrafı geleneği de dönüşerek bu süreçten etkilenmektedir (Çam, 2018).

Şekil 5. Aizonai Antik Kenti Zeus Tapınağı'nda çekilmiş düğün fotoğrafı

Kaynak: Stüdyo 1 instagram hesabı

Bu sayede iç mekân ve dış mekân düğün fotoğrafları olarak fotoğraf çekimleri de mekân düzeyinde ayrılmaktadır. İç mekân fotoğrafları, fotoğrafçıların stüdyosunda, dış mekân fotoğrafları stüdyo dışında gerçekleştirilmektedir. Fotoğraf stüdyolarından edinilen bilgiye göre çiftlerin bütçesi ve arzuları ile fotoğraf çekimleri stüdyo dışında belirlenen yer ve saatte yapılmaktadır. Mekân koşulları mümkün olduğu düzeyde güncellenerek fotoğraf çekimleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca çiftlerin yönlendirmeleri de düşünüldüğünde çiftin anılarına özel mekânlar da tercih edilmektedir. Sosyal medya aracılığıyla popüler olan mekânlar sayesinde ise aynı mekân farklı çiftlerce fotoğraf çekimlerinde kullanılabilir.

Bu çerçevede incelendiğinde stüdyo fotoğrafları sınırlı poz sayısı ve çeşitlilik sunmaktadır. Fakat dijital çağda yaşanan teknolojik gelişmeler fotoğraf makineleri ve çekim tekniklerini de etkilemiştir. Bu dijital gelişim gün ışığı kullanımını arttırarak kapalı mekândan dış mekân çekimlerine yönelimi elverişli hale getirmiştir. Dış mekân çekimi ışık ve mekânın sunduğu perspektifler ile sonsuz alternatif sunabilmektedir (Şekil 5). Ankara'da bulunan Altın Köşk,

düğün, nişan vs. organizasyonlarının da yapıldığı bir mekândır (http-4). Yapı, düğün fotoğraflarında sıkça tercih edilen mekân olarak ortaya çıkmaktadır (Şekil 6).

2000’li yıllarda popüler olan fotoğraf düzenleme programları ile arka fona tarihi mekânların yerleştirilmesi eğilimi artmış ve bu durumun zamanla düğün fotoğrafı çekimlerini stüdyodan çıkararak gerçek mekâna çekmiş olduğu söylenebilir.

Şekil 6. Ankara Altın Köşk’te çekilmiş bir düğün fotoğrafı

Kaynak: Stüdyo 1 instagram hesabı

Aslantaş (2021)’e göre de fotoğrafçıların yaptıkları işi daha geniş kitlelere duyurabilmeleri için yeni web teknolojileri ile desteklenen sosyal medya artık çok önemlidir. Fotoğraflar günümüzün dijital dünyasında hayatın bir parçası haline gelmiştir ve düğün fotoğraflarının da bu dijitalleşme sayesinde cazibesi artmıştır. Sosyal medya, görüntü bolluğu içinde yaşamın gösteri sahnesi haline gelmiştir (De Lima, 2015: 10; Saltik, 2022). Aslında yeni bir ritüel olmayan düğün fotoğrafı zamanla gelişmiştir ve sosyal medya kullanımının insan yaşamına girmesi ile birlikte düğün fotoğraflarının da popülerliği artmıştır (Aslantaş, 2021). Sosyal medya sayesinde görselliğin ön plana çıktığı bu sanal ortamda düğün fotoğrafları da kendini göstermeye başlamış ve düğün fotoğrafı çekme ritüeli değişmiştir. Eskiden düğün günü yapılan bu ritüel günümüzde hem düğün günü hem düğün öncesi veya sonrası yapılan çekimlerle tamamlanmaktadır.

Şekil 7. Gelinlik ve damatlığın kaybolduğu trash the dress düğün fotoğrafı çekimi

Kaynak: stüdyo 1 instagram hesabı

Öztürk (2020)'nin de çalışmasında belirttiği "Trash the Dress" çekimi düğün günü telaşının dışında, düğünden sonra ayrı bir günde yapılmaktadır. Trash the Dress'in en eğlenceli yönlerinden biri de gelinlik ve damatlığın kirlenme ve yıpranma kaygısı olmadan dış çekimde rahatça kullanılabilmesidir. Belirlenen konseptte göre gelin damat sokaklarda oturarak, kumsala uzanarak, ata binerek, kıyafetlerini boyayıp kirleterek poz verebilmektedir (Öztürk, 2020). Günün her saatinde farklı manzaralar ve ışığın kullanımı ile yapılan bu çekimlerde gidilecek rota da çok çeşitli seçilebilmektedir. Hatta bu çekim şehir dışına ya da yurt dışına giderek, çiftin balayı geçirdiği yerde de yapılabilir. Aslantaş (2021)'e göre geleneksel medyaya oranla daha gelişmiş olan sosyal medya mevcut tüketim alışkanlıklarını dönüştürmüştür. Bu dönüşüm sayesinde pek çok şey bir ağ aracılığı ile sosyal medyada paylaşılmaktadır ve her konuda olduğu gibi mekân tercihleri de hızlı tüketilmektedir. Bu aşamada stüdyo çekimlerinden dış mekânlara geçilmiş, daha sonra dış mekân pozları da sıkça paylaşılarak, bu fotoğraflar da sıradan hale gelmiş ve giderek kişiye özel yeni mekân arayış çabaları oluşmuştur (Şekil 7).

Düğün fotoğrafı çekirmek gelenek haline gelmiş bir düğün organizasyonudur. Gelenek olarak devam ettirilmesi, sosyolojik ve kültürel veriler içermesi, ticari kaygılar içermesi ve kapitalist sisteme dâhil olması açısından farklı disiplinler tarafından incelenmesi mümkündür. Çağımızın gereklilikleri düşünüldüğünde kültürel miras alanlarının özel gün fotoğraflarında fon oluşturması kültürel miras bilinci adına incelenmesi gereken ve kültürel miras bilinci ve farkındalığı oluşturması hususunda umut vadetmektedir. Bu bölümde literatür ile birlikte ele alınan bu gözlem pilot çalışma olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın esas amacı alan çalışması olan Kütahya'da bulunan özel gün fotoğrafçıların çektiği düğün fotoğrafları üzerinden veri analizi yapılmasıdır.

3. Bulgular

3.1. Stüdyo Paket Önerileri

Seçilen iki fotoğraf stüdyosu ile görüşmeler sonucu Stüdyo 1, yedi adet paket sunmuştur. Kütahya içi çekim alanlarını tek bir paket olarak sunan stüdyo, altı adet şehir dışı rotası sunmuştur. Kütahya Çekim Platosu (Şehir İçi), Eskişehir, Bursa, Sakarya, Burdur Salda Gölü, İzmir, Kapadokya olarak sunulmuştur.

Görüşmede Kütahya sınırları içinde bulunan kültürel miras değeri Çavdarhisar Aizonai Antik Kentinin şehir dışı olarak sunulduğu ifade edilmiştir. Fakat standart çekim paketi olarak sunulmamaktadır. Çiftler tercih ederse değerlendirilmektedir. Yine Kütahya Çekim Platosu paketi adı altında şehir içinde bulunan çekim alanları (kültürel miras, yeşil alan, göl kenarı vb.) tercihi çekim yaptıracak çifte bırakılmaktadır.

Görüşmeler sonucu stüdyo 2' nin paketleri ise yalnızca istenen fotoğraf boyut ve sayıları ile ilgili fiyat bilgisini içermektedir. Çekim mekânı tercihi tamamen çekim yaptıracak çifte bırakılmaktadır. Çiftin mekân tercihine göre paket fiyatı tanımlanmaktadır.

Yapılan çekimlerde taş ve ahşap tarihi evler, deniz kenarları, yeşil alanlar, gün batımı manzaraları, somut kültürel miras alanları gibi mekânların tercih edildiği görülmüştür.

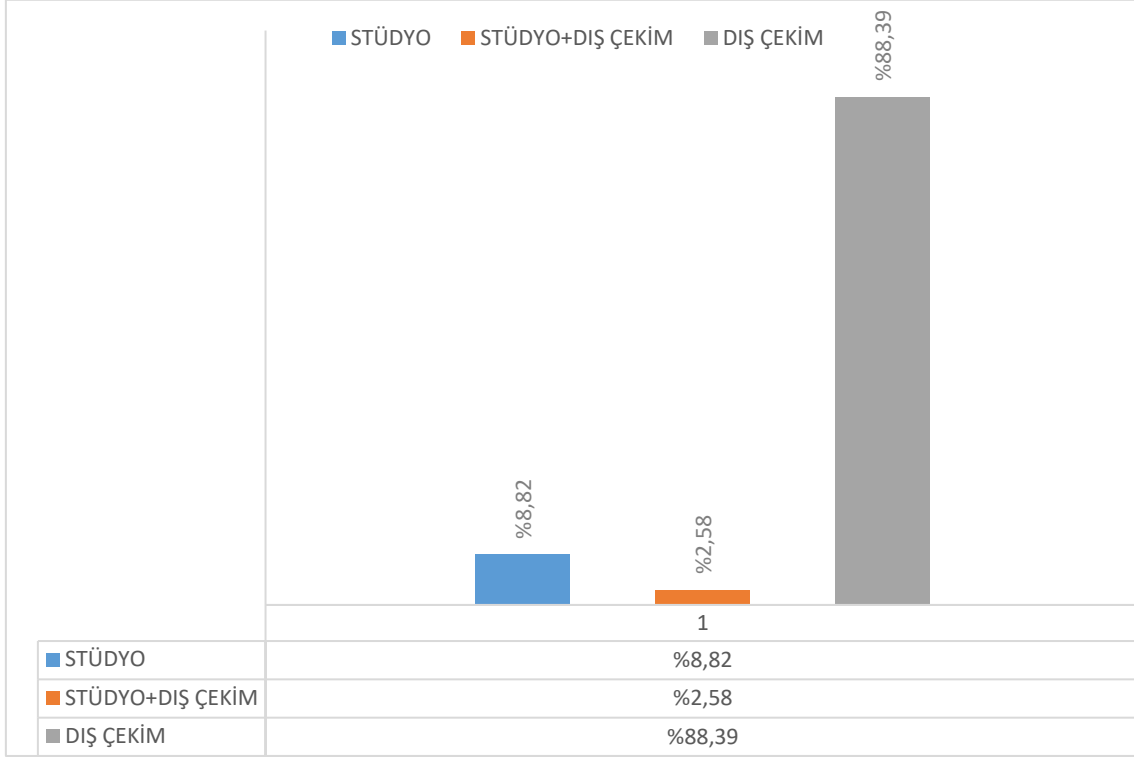
3.2. Stüdyo Düğün Fotoğrafı Paylaşımları

İki fotoğraf stüdyosundan toplam 424 çifte ait 2068 adet paylaşım analiz edilmiştir. Paylaşımların %29,64'ü Stüdyo 1'e aitken, %70,36'sı Stüdyo 2'ye aittir.

Araştırma kapsamında ilk olarak Stüdyo/Dış çekim/Stüdyo+Dış çekim tercihleri analiz edilmiştir. Paylaşımlar Microsoft Excel programı araç olarak kullanılarak analiz dokümanı oluşturulmuş ve verilerin gruplandırılması yoluyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda son üç yıl içinde yapılan toplam 2068 paylaşım analiz edilmiş, ortaya çıkan sonuca göre çiftlerin %8,82'si stüdyo çekimi, %88,39'u dış çekim, %2,58'i ise dış mekân çekimi yaptırırken geleneksel olan stüdyo çekimini de yaptırmıştır (Şekil 8). Düğün fotoğrafı ritüelinin

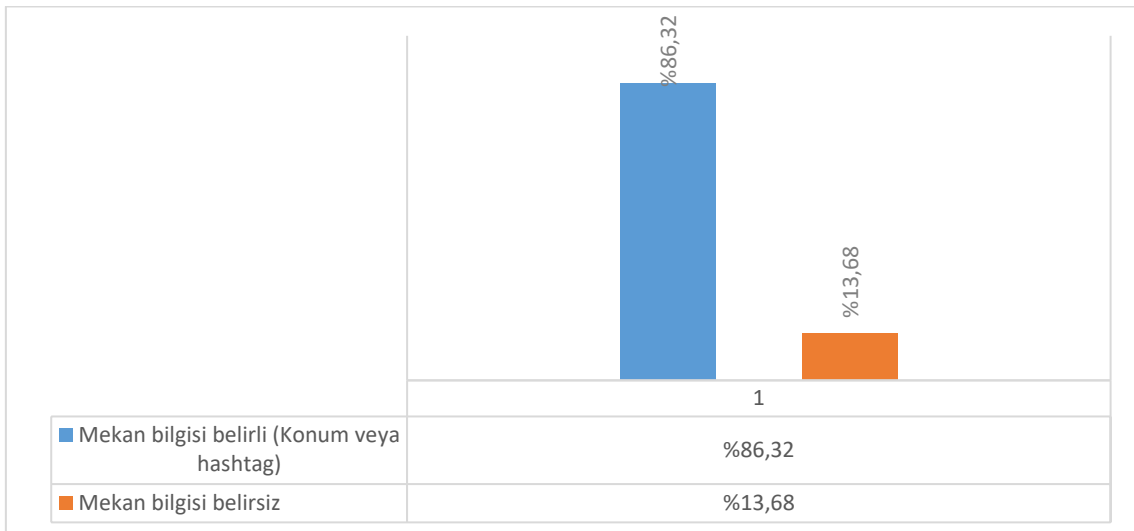
son yıllarda dış çekim olarak tercih edildiği, geleneksel stüdyo çekimlerinin artık pek de tercih edilmediği görülmektedir.

Şekil 8. Kütahya düğün fotoğraflarında dış çekim ve stüdyo çekimi

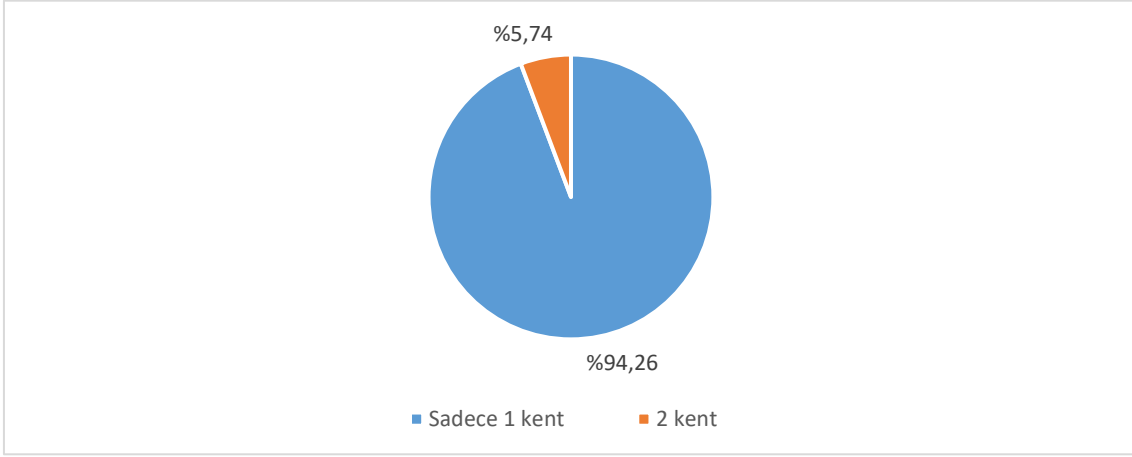
Bazı paylaşımlarda stüdyolar mekânı “#” etiketi ile belirtilirken, bazı paylaşımlarda konum bildirimleri yapılmıştır. Dış çekim yapılan paylaşımlar üzerinden hashtag(#) ya da yapılan yer bildirimleri analiz edilerek % 86,32’sinin mekân bilgisinin belirli, %13,68’inin mekân bilgisinin belirsiz olduğu tespit edilmiştir (Şekil 9). Stüdyo 1’in paylaşımlarında %80,39 mekân bilgisi belirli, %19,61 mekân bilgisi belirsiz, Stüdyo 2’nin paylaşımlarında ise %89,67 mekân bilgisi belirli, %10,33 mekân bilgisi belirsizdir.

Şekil 9. Kütahya düğün fotoğraflarında mekân bilgisi

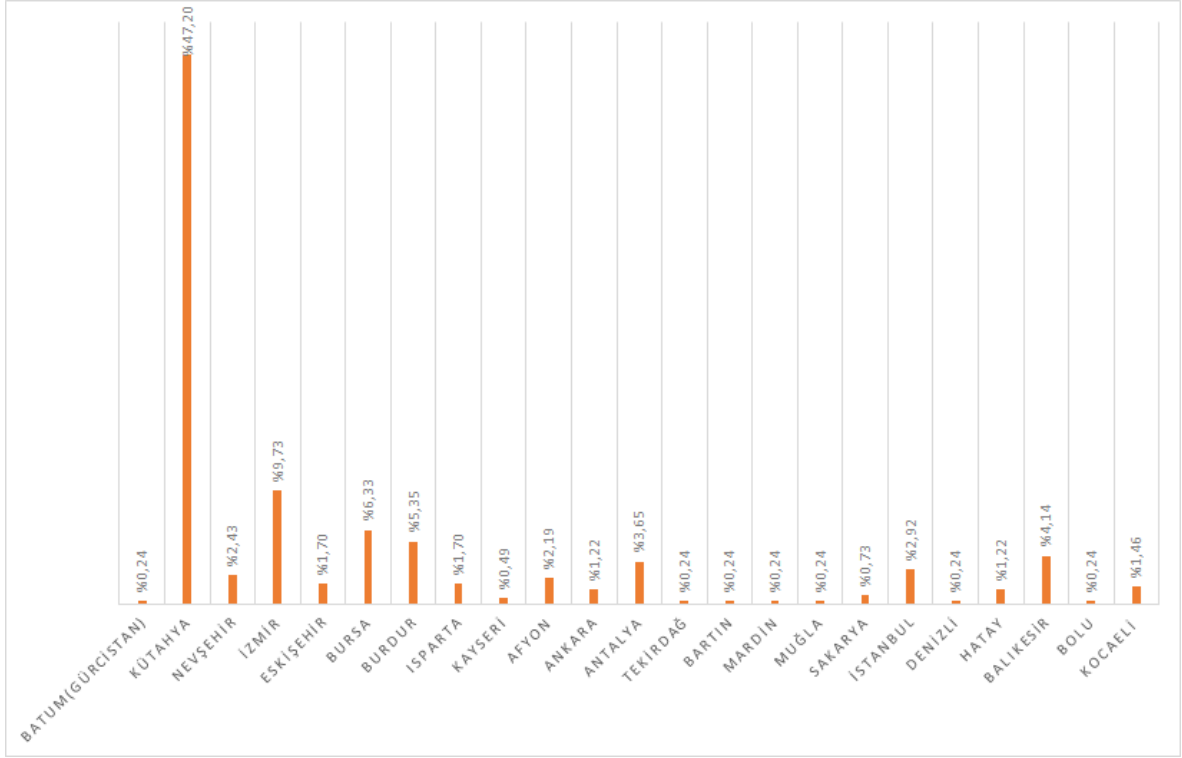
Mekân bilgisi belirli olan paylaşımlar üzerinden çekim yapılan iller tespit edilmiştir. Paylaşımlara göre çiftlerin % 94,26'sı sadece bir kentte çekim yaptırırken, %5,74'ü iki kentte çekim yaptırmıştır (Şekil 10). İki kentte çekim yaptıran çiftler genellikle Isparta Lavanta Bahçesi ve Burdur Salda Gölü'nde çekim yaptırmıştır. Rota olarak birbirine yakın olan bu kentler daha fazla çekim mekânı alternatifini oluşturduğu için çiftlerin tercihini etkilemekte, çekim mekânı olarak cazibe merkezi olmaktadır.

Şekil 10. Kütahya düğün fotoğraflarında fotoğraf çekimi yapılan kent sayısı

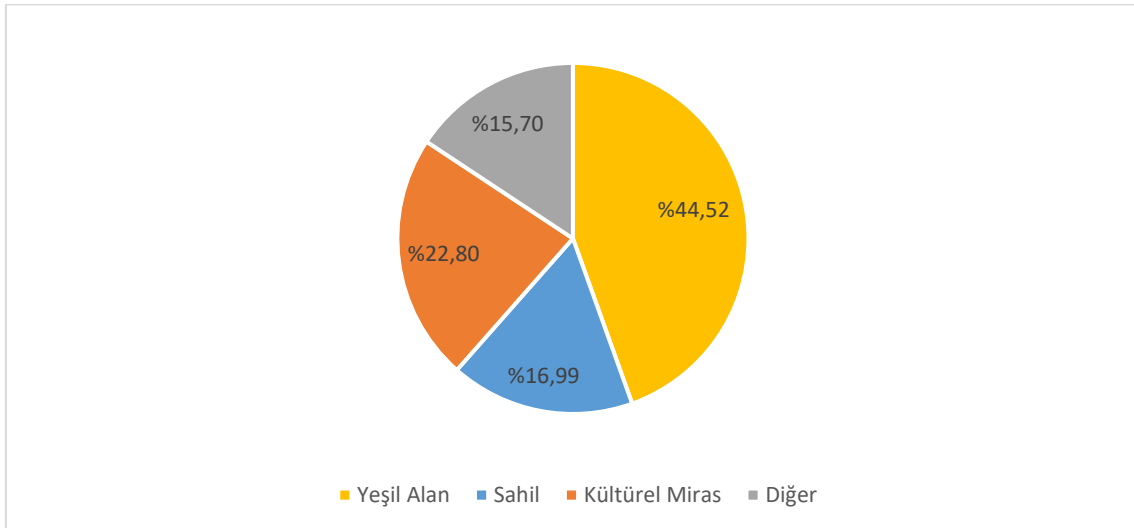
Mekân bilgisi belirli olan paylaşımlarda yani % 86,32'lik dilimde dış çekimlerde tercih edilen kentlere göre bulgular Şekil 11'deki gibidir. Paylaşımlara göre dış çekimlerin % 47,20'si Kütahya ili sınırları içinde yapılırken, % 9,73'ü İzmir, %6,33'ü Bursa, %5,35'i Burdur, % 4,14'ü Balıkesir, % 3,65'i Antalya, % 2,43'ü Nevşehir'de (Kapadokya) yapılmıştır. Bu kentler Kütahya ve çevresinde en çok tercih edilen dış çekim mekânları olarak değerlendirilebilir. Yanı sıra Batum (Gürcistan), Tekirdağ, Bartın, Mardin, Muğla, Denizli, Bolu illerinde birer çift (% 0,24'ü), Kayseri'de iki çift, Sakarya'da üç çift, Ankara ve Hatay'da beşer çift çekim yaptırmıştır. Burada Kütahya ilinde düğün ritüeli olarak düğün fotoğrafçılığında kent dışında yapılan çekimlerin son yıllarda arttığını söylemek mümkün olmaktadır. Kütahya dışı kent seçimlerinin nedeni bazılarında eşlerden birinin doğduğu, bir süre yaşadığı kent olurken, genellikle mekânsal beğeni nedeniyle tercih edilen bir kent olmaktadır.

Şekil 11. Kütahya düğün fotoğraflarında çekim yapılan kent

Tüm paylaşımlar ele alındığında; çiftlerin %44,52'si yeşil alanda, %22,80'i kültürel miras alanlarında, %16,99'u sahil ve deniz manzarasında, %15,70'i ise diğer mekânlar olarak kategorize edilen kafe, düğün salonu, otel vb. mekânlarda çekim yaptırmayı tercih etmiştir (Şekil 12).

Şekil 12. Düğün fotoğraflarında mekân tercihi

Genel çekim mekânları paylaşımlar üzerinden şu şekilde tespit edilmiştir;

1. Sahil: Muğla Patara Plajı, Tekirdağ Şarköy Sahili, Bursa Mudanya Sahili, İzmir-Çeşme Delikli Koy, Kocaeli Kerpe Sahili ve herhangi belirtilmemiş il sahilleri
2. Yeşil alan: Kütahya çekim platosu olarak adlandırılan kentin yeşil alanları, Eskişehir Sazova Parkı, Isparta Lavanta Bahçesi vb.
3. Kültürel miras alanları: Kütahya Çavdarhisar Aizonai Antik Kenti, Frig Vadisi, Kütahya Germiyan Konakları, Afyonkarahisar Emre Gölü, Bursa tarihi konaklar ve Cumalıkızık köyü, Nevşehir-Kapadokya, Kocaeli-Pembe Kayalar, Ayvalık-Cunda tarihi Rum evleri, İzmir Alaçatı tarihi doku, Mardin tarihi kent dokusu, Burdur Salda Gölü, Hatay Titus Tüneli, Bolu Yedigöller vb.
4. Diğer: Otel, kafeterya vb. mekânlar

Çekim yapılan kentlerin belirli olduğu paylaşımlar incelendiğinde Kütahya ili sınırlarında en çok tercih edilen mekânlar 165 çiftin tercih etmesi ile yeşil alanlardır. 35 çift diğer mekânları tercih ederken, yalnızca altı çift kültürel miras alanlarında çekim yaptırmıştır. Kütahya ilinde tercih edilen kültürel miras alanları ise Çavdarhisar Aizonai Antik Kenti, Frig Vadisi ve Tarihi Germiyan Sokağı'dır (Şekil 13).

Şekil 13. Çavdarhisar Aizonai Antik Kenti Zeus Tapınağı'nda çekilen düğün fotoğrafı

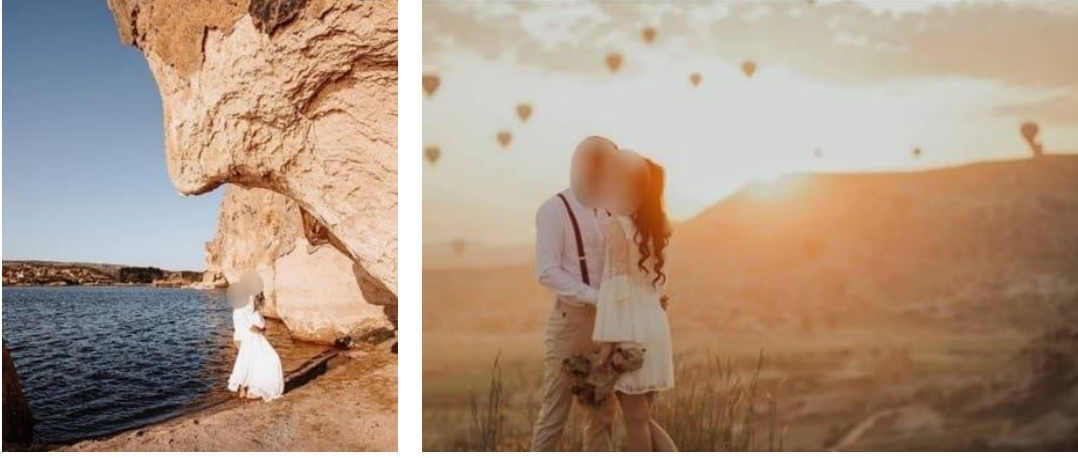

Kaynak: Stüdyo 1 instagram hesabı

Çekim mekânı olarak Bursa'yı tercih eden 26 çiftin 21'i sahilde çekim yaptırmının yanı sıra yeşil alan ve kültürel mirası da tercih ederek poz çeşitliliğini arttırmıştır. Çekim mekânı alternatifinin fazla olmasından dolayı Bursa ili önemli tercih sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. İzmir sahil ve tarihi dokusunun sunduğu perspektifleri nedeniyle tercih edilme oranı yüksektir. İzmir'de yapılan çekimler sahil ve kültürel miras mekânlarındaki pozların harmanlaması ile yapılmaktadır.

Kütahya, kendisine yakın konumda bulunan Afyonkarahisar kenti, Emre Gölü, Frig Vadisi gibi mekânları alternatif çekim mekânı olarak sunduğu için de çoğunlukla tercih edilmiştir.

Şekil 14. Solda Afyonkarahisar Emre Gölü'nde çekilen düğün fotoğrafı, sağda Nevşehir Kapadokya'da çekilen düğün fotoğrafı

Kaynak: Stüdyo 1 instagram hesabı

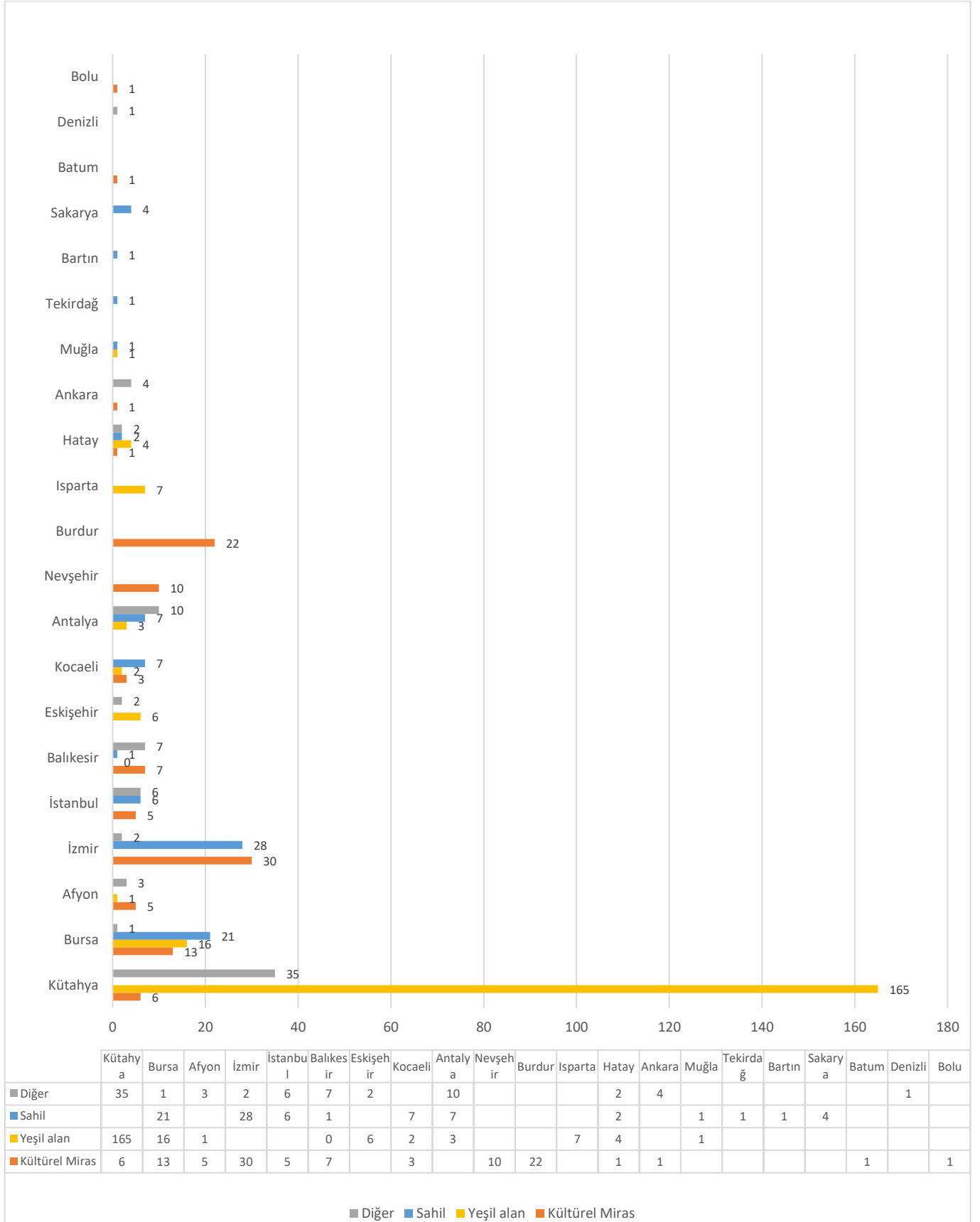
Kültürel miras alanını fon olarak kullanmak için tercih edilen diğer kentlerin Burdur ve Nevşehir olduğunu söylemek mümkündür. Söz konusu düğün fotoğrafında fon kullanımı olduğunda, mesafe hususunun pek de önemli olmadığı, bu ritüelin Kütahya ilinde önemli bir düğün geleneği olduğunu okumak mümkün olmaktadır (Şekil 14).

Düğün fotoğrafı ritüelinde Kütahya ilinde yapılan düğünlerin son üç yıl içinde dış çekim tercih ettiği görülürken, Kütahya çekimlerinde yeşil alanın fon olarak kullanımı yaygındır. Fakat fondaki mekânın sahil ve kültürel miras olması arzusu, kent merkezinde bu mekânların sınırlı olması nedeniyle çekimlerin il dışında yapılmasını beraberinde getirmiştir. Hatta dış çekimde birden fazla kent ve birden fazla mekân tercihi oluşmuştur.

Bursa, Kocaeli, Sakarya, Bartın, Tekirdağ, İstanbul'da en fazla çekim yapılan mekân sahiller iken Nevşehir, Burdur, İzmir, Afyonkarahisar'da kültürel miras alanlarının en çok tercih edildiği görülmektedir.

Çiftlerden birinin Kütahya ili dışından olması nadiren çekimlerin başka kentlerde yapılmasına neden olsa da Kütahya çevresinde farklı kentlerde yapılan çekimlerde en önemli tercih sebebinin arka fonda bulunması istenen mekânların olduğu görülmektedir (Şekil 15).

Şekil 15. Düğün fotoğraflarında illere göre mekân tercihi analizi

Sonuç ve Öneriler

Düğün fotoğrafları düğün ritüellerinin ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanların ömürleri boyunca sakladığı, hatta gelecek nesillere bıraktığı bu hatıralar, aynı zamanda kültür aktarımını da sağlamaktadır. Soyut bağlamda fotoğraflar çekildiği dönemin kültürünü aktarırken, mekânın bağımsız hale gelmesi ve kültürel miras alanlarının değerlendirilmesiyle, kültürel miras alanlarının da nesilden nesile aktarılması bağlamında da bir arşiv niteliği taşıyabilmektedir. Aynı zamanda sosyal medyada artan düğün fotoğrafı paylaşımları ile kültürel miras alanlarının da farkındalığını arttırmaktadır. Bu noktada düğün fotoğrafçılığında fonda kültürel miras alanlarının kullanımı hem kültürel mirasın farkındalığının oluşması için, hem de gelecek nesillere aktarılan bir arşiv olması ve izlenebilmesi açısından önemlidir.

Alan çalışmasında incelenen fotoğraf stüdyoları verileri ışığında;

- Son yıllarda dış çekim düğün fotoğraflarının stüdyo çekimlerinden fazla olduğu,
- Dış çekimde fonda kullanılan mekân çeşitliliğinin arttığı,
- Kültürel miras değerlerinin fonda kullanımının sosyal medyanın da etkisiyle arttığı,
- Kültürel miras değerlerinin fon olarak kullanılması, deneyimlenmesi ve konum bilgisi paylaşılarak sosyal medyada yer almasının, kültürel miras farkındalığını arttıracakı söylenebilir. Kütahya somut ve somut olmayan kültürel miras değerleri açısından zengin bir kent olmasına rağmen somut kültürel miras alanlarının arka fon olarak fazla kullanılmaması dikkat çekmektedir.

Kültürel miras alanlarının zihinde yer bulabilmesi ve farkındalığın oluşabilmesi için düğün fotoğraflarının paylaşılması yoluyla yer bildirimini, mekânın neresi olduğunun anlaşılması açısından önemlidir. Kültürel miras alanlarının da akılda kalıcılığı artacaktır. Bu hususta fotoğrafların tarihi belge niteliği taşıyarak kültürel mirasın farkındalığını arttırdığı ve korunmasında büyük önem taşıdığı görülmektedir. Düğün fotoğraflarında kültürel mirasın ölümsüzleştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması, yıllarca izleniyor olduğunu göstermektedir. Bir gelecek kurmaya çalışan evlilik kurumunda geçmişin gücünü arkasına almak ayrıca takdir edilmesi gereken bir husustur.

Kaynakça

- Akay, A. S. (2006). Somut olmayan kültürel mirasın tarih araştırmalarında kaynak olma özelliği. *Milli Folklor Dergisi*, 18(70), 38-58.
- Akbaş, K. G. (2020). Türklerin düğün geleneklerinde özgün bir tasarım: Gelin habercisi çengel. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (6), 409-422. <http://dx.doi.org/10.21733/ibad.665065>
- Altun, M. Y. (2009). *Düğün Fotoğrafı Geleneği*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Aslantaş, M., (2021). Artan Sosyal Medya Kullanımının Düğün Kültürüne Etkisi: Düğün Fotoğrafçılığı, *Etü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-20. <http://dx.doi.org/10.29157/etusbed.895652>
- Assman, J. (2001). *Kültürel bellek: Eski yüksek kültürlerde yazı, hatırlama ve politik kimlik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Aydın, S. (2019). *Turistik Destinasyonlardaki Simge Mekânların Fotoğraflanma Nedenleri Üzerine Bir Araştırma Kastamonu Örneği*, Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Barthes, R. (2016). *Camera Lucida Fotoğraf Üzerine Düşünceler*. (Çev. R. Akçakaya). İstanbul: Altıkırkbeş Yayınları.
- Basat, E. M. (2013). Somut ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Birlikte Koruyabilmek, *Milli Folklor*, 25 (100), 61-71.
- Çam, A. (2018). Düğün Fotoğrafı İçin Tercih Edilen Mekânların Otantisite ve Nostalji Üzerinden Dönüşümünün İncelenmesi, *Sosyoloji Notları*, 2(1), 157-174.
- Çelik, A. (2018). Türk düğün gelenekleriyle ilgili bir terim: "Telek". *Sosyal Bilimler Dergisi*, (26), 323-332. <http://hdl.handle.net/11772/2277>
- De Lima, C.C. (2015), The selfie as expression of contemporary fashion and narcissism, *Moda Documenta: Museu, Memória e Design*, 2 (1), 1-14.
- Dhonju, H. K., Xiao, W., Shakya, B., Mills, J. P. And Sarhosis, V., (2017). Documentation of heritage structures through geo-crowdsourcing and web-mapping. *The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences*, 42, 17-21. <https://doi.org/10.5194/isprs-archives-XLII-2-W7-17-2017>
- Dhonju, H. K., Xiao, W., Mills, J. P. and Sarhosis, V., (2018). Share Our Cultural Heritage (SOCH): worldwide 3D heritage reconstruction and visualization via web and mobile GIS. *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 7(9), 360. <https://doi.org/10.3390/ijgi7090360>
- Gaitán, Mar. (2014). Cultural Heritage and Social Media. *e-dialogos · Annual digital journal on research in Conservation and Cultural Heritage · n 4 · december 2014*. pp. 38-45
- Gümüşçü, O. (2018). Tarihi coğrafya ve kültürel miras. *Erdem*, (75), 99-120. <https://doi.org/10.32704/erdem.496740>
- Halaç, H. H., Mokrane, H., ve Turan, S. (2019). Tömer Öğrencilerinin Kültürel Miras ve Koruma Farkındalığı; Eskişehir Anadolu Üniversitesi Örnekleme, *Journal of Awareness*, 4(2), 185-204. <https://doi.org/10.26809/joa.4.015>
- Howard, V. (2008), *Brides, Inc.: American weddings and the business of tradition*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

- Kocakaya, E. ve Dönmez, Y. (2022). Z Kuşağının Kültürel Miras Algısı: Safranbolu Örneği. *Anasay*, 6(21), 119 – 140. <https://doi.org/10.33404/anasay.1127416>
- Lin, C. L., Yeh, J. T. & Lan, P. C. (2012). A coming-out party for women: Empowerment through bridal photography. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 40(2), 339-351. <https://doi.org/10.2224/sbp.2012.40.2.339>
- Özer, Ç. (2020). Sosyal bir seremoni: Anadolu'da düğün yemekleri ve ritüelleri. *Turkish Studies-Social*, 15(8), 3677-3690. Doi: 10.47356/TurkishStudies.46346
- Özkan, N. (2019). *İskenderun İlçesinde Giyilen Gelinliklerin (1950-2010) Fotoğraflarda İncelenmesi ve Çağdaş Gelinlik Tasarımları*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Konya.
- Öztürk, S.K. (2020). *2000 Yılı Sonrasında İzmir İli ve Çevresinde Düğün Fotoğrafı*, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Saltık, R. (2022). 21. Yüzyılda Postmodern Özne Deneyimi Olarak Profesyonel Düğün Fotoğrafı Çekimleri ve Sosyal Medya Etkisi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 435-463.
- Shofiyah, Nilna Azizatus & Amini, Hielda & Nurhasanah, Lilis & Vladimirovich, Kurganov. (2024). Instagrammable Culture: Implications of Social Media on the Younger Generation's Perception of Cultural Art. *Mediakita*. 8. 16-38.
- Türkoğlu, T. ve Baydeniz, E. (2022). Somut olmayan kültürel miras unsurlarının disiplinlerarası çalışmalara konu edilirliğinin incelenmesi: ebru sanatı örneği, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(3), 1111-1125.
- Tören, E., Kozak, N. ve Demiral, G. N. (2012). Eskişehir'in kültürel miras varlıklarının korunmasında kamu kurumlarının rolü. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 69-88.
- UNESCO (2005). Basic Texts of the 1972 World Heritage Convention. <http://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-562-4.pdf>. Erişim tarihi: 04.12.2022.
- Yıldız, T. (2023). Somut olmayan kültürel mirasın kayıt altına alınması: katılımlı, yaşayan dijital envanterler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 754-766. DOI: 10.29000/rumelide.1372407.

İnternet Kaynakları

http-1 <https://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.11.2022)

http-2 <https://www.teonashop.com/blog/icerik/kore-tarzi-dugun-fotograf-cekimi#:~:text=Kore%20ak%C4%B1m%C4%B1%2C%20da%C4%9F%20tepe%20a%C5%9Farak,%C3%B6n%20plana%20%C3%A7%C4%B1karan%20bir%20ak%C4%B1md%C4%B1r.> (Erişim Tarihi: 28.12.2022)

http-3 <http://www.starkibris.net/index.asp?haberID=124828> (Erişim Tarihi:10.10.2022)

http-4 <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/ankaranin-gizemli-ve-satafatli-yapisi-altin-kosk/> (Erişim Tarihi: 28.11.2022)

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.